

FSC-certifieringens inflytande på samråd mellan skogsbolag och samebyar

En fallstudie från Västerbottens län

Evelina Kyrö & Linn Edström

Kandidatarbete • 15 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Fakulteten för skogsvetenskap

Institutionen för Skogens ekologi och skötsel

Skogsvetarprogrammet

Kandidatarbeten i Skogsvetenskap • 2025:19

Umeå 2025

FSC-certifieringens inflytande på samråd mellan skogsbolag och samebyar. En fallstudie från Västerbottens län.
The influence of FSC-certification on consultation between forest companies and Sámi villages. A case study in Västerbotten County.

Evelina Kyrö & Linn Edström

Handledare: Camilla Widmark, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för skogsekonomi
Examinator: Peichen Gong, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för
Skogsekonomi

Omfattning: 15 HP
Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E
Kurstitel: Självständigt arbete i Skogsbruksvetenskap
Kurskod: EX1015
Program/utbildning: Skogsvetarprogrammet
Kursansvarig inst.: Institutionen för skogens ekologi och skötsel
Utgivningsort: Umeå kommun
Utgivningsår: 2025
Omslagsbild: Alma Evelina Kristina Kyrö
Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.
Serietitel: Kandidatarbeten i Skogsvetenskap
Delnummer i serien: 2025:19

Nyckelord: Markanvändning, Certifiering, Samplanering,
Skogsvårdslagen, Rennäringslagen

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för skogsvetenskap
Institutionen för Skogens ekologi och skötsel

Sammanfattning

I norra Sverige bedrivs idag två extensiva näringsverksamheter; skogsbruk och renskötsel. Dessa areella verksamheter verkar på samma mark och påverkar varandra negativt. Skogsbruket är en sektor som spelar en stor roll för svenskt näringsliv och svensk ekonomi medan renskötseln bidrar med köttproduktion, samisk kultur och tradition. Skogsbolagen äger skogsmarken medan de rensköttande samerna har nyttjanderätt av samma mark. Eftersom skogsvårdslagen, i huvudsak, är en ramlag och inte detaljerat beskriver hur de två aktörerna ska samexistera uppstår som oftast en konflikt mellan skogsbruk och rennäring. För att hantera problematiken presenterades samrådsförfarandet som ett verktyg för att lösa denna konflikt. Denna fallstudie analyserar certifieringssystemet såsom FSC:s inflytande och slagkraft på samrådsprocessen mellan berörd sameby och skogsbolagen i Västerbottens län. Studien genomfördes med en semistrukturerade intervjustudie utförd under våren 2025.

Resultatet visar att näringarna upplever olika nivåer av inflytande samt att FSC:s standarder har ett inflytande på samrådsprocessen mellan skogsbolagen och rennäringen. Den senaste FSC-standard publicerad år 2020 har avsevärt mycket mer inflytande i och med revideringen och specificeringen av princip 3 samt implementeringen av FPIC. Något som påverkat parterna i positiv anda med en förstärkt relation. Trots detta kvarstår en skild uppfattning om vad som anses tillräckligt för att fortleva i samexistens och hur detta ska lösas.

Nyckelord: Markanvändning, Certifiering, Samplanering, Skogsvårdslagen, Rennäringslagen

Abstract

In northern Sweden, two extensive economic activities are currently carried out; forestry and reindeer herding. These areal activities operate on the same land and negatively affect each other. Forestry is a sector that plays a major role in Swedish business community and the Swedish economy, while reindeer herding contributes with meat production, Sami culture and tradition. The forestry companies own the forest land while the Sami reindeer herders have the right to use the same land (usufructuary rights). Since the Forestry Act is, in essence, a framework law and does not describe in detail how the two actors should coexist, a conflict commonly arises between forestry and reindeer herding. To deal with the problem, the consultation procedure was presented as a tool to resolve this conflict. This case study analyzes the influence and impact of the certification system such as the FSC on the consultation process between the affected Sami village and the forestry companies in Västerbotten County. The study was conducted with a semi-structured interview study conducted in the spring of 2025.

The results show that the industries experience different levels of influence and that the FSC's standards have an influence on the consultation process between the forest companies and the reindeer industry. The latest FSC-standard published in 2020 has significantly more influence with the revision and specification of principle 3 and the implementation of FPIC. Something that has affected the parties in a positive spirit with a strengthened relationship. Despite this, a difference of opinion remains about what is considered sufficient to survive in coexistence and how this should be resolved.

Keywords: Land use, Certification, Co-planning, The Swedish Forestry Act, The Swedish Reindeer Husbandry Act

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	6
Figurförteckning	7
Förkortningar	8
Förord	9
1. Inledning.....	10
1.1 Syfte.....	10
1.2 Frågeställning.....	11
1.3 Avgränsningar	11
1.4 Skogsbruk och rennäring.....	11
1.4.1 Skogsbruk i Sverige	11
1.4.2 Renskötsel i Sverige	12
1.4.4 Minskade lavmarksarealer och ett intensifierat skogsbruk.....	13
1.4.3 Skogsbruk och renskötselns påverkan på varandra.....	13
1.4.5 Klimat och påverkan på skogsbruk och rennäring.....	14
1.5 Samråd i lagstiftning och FSC-certifiering	15
1.5.1 Lagar och regleringar i Sverige.....	15
1.5.2 FSC – Forest Stewardship Council.....	17
1.6 Tidigare forskning av samråd och samförvaltning	19
2. Teori.....	20
2.1 Inflytandetrappan.....	20
3. Material och Metod.....	22
3.1 Intervjuprocessen	22
3.2 Studieområde	23
4. Resultat.....	25
4.1 Samråd	25
4.2 Förändring av samråd över tid.....	26
4.3 FSC inflytande	26

4.4 Maktfördelning i samråd	27
4.5 Klimatförändringarnas inflytande på samråd	28
4.6 Förändringar i framtiden och certifiering	28
5. Diskussion och Slutsats	29
Referenser	33
Bilaga 1	36
Bilaga 2	39

Tabellförteckning

Tabell 1: Inflytandetrappan (Sandström & Widmark 2007)	20
--	----

Figurförteckning

Figur 1: Illustration av samebyarnas renskötselområde i Sverige. Illustratör: Anders Sunesson (Sametinget 2022).	24
Figur 2: Illustration av Västerbottens län och placering i Sverige. (Västerbottens läns läge i Sverige 2024).....	24

Förkortningar

Förkortning	Betydelse
FN	Förenta nationerna
FPIC	Free, Prior and Informed Consent
FSC	Forest Stewardship Council
ILO	International Labour Organization
PEFC	Programme for the Endorsement of Forest Certification
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet
SVL	Skogsvårdslagstiftningen
UNDRIP	United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples

Förord

Följande kandidatarbete, motsvarande 15 hp, har genomförts inom ramen för Skogsvetarprogrammet vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Med denna fallstudie ville vi undersöka den Svenska FSC-certifieringens inflytande på samråd mellan skogsbolag och rennäring i Västerbottens län.

Vi vill rikta ett stort tack till alla respondenter för givande och intressanta intervjuer både inom skogs- och rennäringen i Västerbotten. Utan er, er kunskap och engagemang hade det inte varit möjligt att genomföra studien.

Vi vill också rikta ett stort tack till vår handledare Camilla Widmark, vice dekan för grundutbildning vid fakulteten för skogsvetenskap och forskare vid institutionen för skogsekonomi, som stöttat oss genom hela arbetet.

Tack!

Evelina Kyrö & Linn Edström

Umeå, juni 2025

1. Inledning

Skogsbruk och renskötsel är två av de mest dominerande markanvändningssystemen i det fennoskandiska landskapet. De två näringar använder samma marker i norra delen av Sverige och påverkar varandra negativt (Sandström & Widmark 2007). Skogsbruket besitter äganderätt och renskötarna nyttjanderätt av marken (Sandström et al. 2006). I och med ett alltmer intensifierat skogsbruk har arealen marklav och hänglav sett ut att minska i utbredning och på somliga platser försvinna helt (Berg et al. 2008; Kivinen et al. 2010). Det moderna skogsbruket, det vill säga att anlägga kalhyggen och återetablera homogena täta och enskiktade skogar, missgynnar marklaven. Marklaven behöver ljusa och glesa skogar för att trivas och för trädlevande hänglavar är gammal granskog en förutsättning för överlevnad (Kivinen et al. 2010). Bristen på renbetesmark till följd av skogsbrukets expansion har skapat konflikter mellan de två sektorerna och det finns ett stort behov av att lösa konflikterna och skapa förutsättningar för samexistens och fortsatta överlevnad (Sandström & Widmark 2007). Därmed implementerades samråd i lag som ett medlande verktyg i syfte av att göra de samiska renskötande folkets röst hörd vid planeringen inför eventuella skogsbruksåtgärder (Sandström et al. 2006; SFS 1979:429).

Samråd som begrepp är sällan av samma betydelse för två skilja parter (Sandström et al. 2006). Enligt Svenska Akademiens ordbok handlar samråd om ett förhållande där parter gemensamt genom samarbete och planering, konkretiseras och ansvar för något gemensamt överenskommet (SAOB 1964). Samråd spelar en viktig roll i att skapa en förbättrad samexistens mellan skogsbolag och rennäringen i norra Sverige. En tidigare studie, skriven av Camilla Sandström och Camilla Widmark 2006, visar att samråd som ett verktyg för medling inte uppfyller målet om att lösa konflikter mellan de två markanvändande sektorerna. Således har FSC-standardens för skogsbruk i Sverige implementerat principer i frågan om intressenters lagbundna rättigheter när det kommer till samverkan och samråd. Tanken är att skapa en större genomslagskraft och om möjligt nå målet om en framtida samexistens. Där skogsbruket och rennäringen fortsätter att bedriva sina verksamheter sida vid sida inom det gemensamma landområdet. I och detta gäller det att öka kunskapen om varandras näringar, och verka för en bättre och mindre konfliktbetonad framtid.

1.1 Syfte

Syftet med denna studie är att kartlägga FSC-standardens inflytande på samrådsprocessen mellan berörd sameby och skogsbolag inom Västerbottens län.

1.2 Frågeställning

- Hur har FSC-standarden påverkat samrådsprocessen mellan skogsbolag och samebyar?
- Vilken inställning har skogsbolag och samebyar till samrådsprocessen?

1.3 Avgränsningar

Fallstudien avgränsas geografisk till Västerbottens län. Antalet representanter från skogsbolag, rennärigen begränsas till två från varje näring, totalt fyra intervjuer. Studiens omfattning begränsades till att betrakta FSC-certifieringens princip 3, kopplingen till samrådsprocessen mellan skogsbruket och rennärigen. Med anledning av studiens tidsbegränsning och FSC-standards omfång exkluderas övriga certifieringsorgan som i likhet med FSC-certifieringen utformat en standard som behandlar skogsbrukets relation till bland annat rennärigen. Ett urval av variabler som beskriver FSC-certifieringens inflytande på samrådsprocessen mellan samebyar och skogsbolag har valts med bakgrund av resultat som hämtats in från tidigare studier, se följande avsnitt 1.4 Skogsbruk och rennärigen. Koncessionssamebyar ingår inte i denna studie då dessa inte är aktiva i Västerbottens län.

1.4 Skogsbruk och rennärigen

Skogsbruk ska bedrivas med hänsyn till rennärigen och samtidigt vara en del i Sveriges försörjning och den stora klimatomställningen. Samtidigt visar trenden att marklavsarealen är minskande. En resurs essentiell för renen och den renskötande sammen. Således råder en mycket allvarsam konflikt mellan de två näringarna vilken bottnar i olika lagbestämmelser. Följande avsnitt ger en överblick till den situation som råder idag och vilken roll samråd spelar.

1.4.1 Skogsbruk i Sverige

Skogsbruk bedrivs på den del av marken som är produktiv skogsmark. Skogsvårdslagstiftningen 2§ definierar produktiv skogsmark som ”skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år (SFS 1979:429). I Norrland omfattar det runt 7,5 miljoner hektar och arealen fördelas mellan staten samt statliga aktiebolag

(43%), privatägda aktiebolag (15%) och privata ägare (34%) samt övriga allmänna¹ och privata ägare² (7%) (Skogsstyrelsen 2025).

Skogsskötsel innefattar vård och återetablering av skogen, med syftet att utnyttja markens produktionsförmåga på ett hållbart sätt. De åtgärder som ingår i skötsel är röjning, gallring, slutavverkning, föryngring, markberedning samt gödsling (Albrektson et al. 2012). Det moderna beståndsvisa och monokulturella skogsbruket har utvecklats i Sverige sedan 1950-talet, och den gängse skötselmetoden har sedan dess varit främst trakthyggesbruk, dvs kalavverkning (Sandström et al. 2016).

Skogsvårdslagen 1948 betonade att skogsbruket skall vara ekonomiskt lönsamt och behovet kom bland annat från att säkerställa kontinuerligt flöde av virke till industrin och att skogsbruket spelade en stor social roll genom att tillhandahålla arbete och inkomster till landsbygden (Siiskonen 2013). Än idag har skogsnäringen en stor betydelse av den svenska ekonomin, då det finns ca 138 000 sysselsatta (direkt och indirekt) med ett förädlingsvärde på 150 miljarder kronor vilket motsvarar knappt 3% av Sveriges BNP (Industriarbetsgivarna & Skogsindustrierna 2025).

1.4.2 Renskötsel i Sverige

Renskötseln är en näring förbehållen samiska folket, vilka är ett erkänt urfolk som anses bärande av den samiska kulturen i Sverige (Brännström 2017). Det innebär att renskötseln endast tillkommer och kan bedrivas av den samiska befolkningen med stöd av renskötselrätten vilken regleras i Rennäringslagen (SFS 1971:437). Den renskötsel som bedrivs i Sverige fanns där redan innan nationens bildande under 1500-talet (Björck 2010) och baseras därav på urminnes hävd. Urminnes hävd är en civil rättighet vilken skyddas av grundlagen (FSC 2010).

I Sverige bedrivs renskötseln på ungefär hälften av Sveriges landyta (Sametinget 2025). Renskötselområdet består av 51 samebyar varav 33 fjällsamebyar, tio skogssamebyar och åttan stycken koncessionssamebyar av olika storlek och geografi. Dessa innefattar tre viktiga huvudområden; året-runt-marker, vinterbetesmarker och områden för koncessionsskötsel. Fjällsamebyarna har sina året-runt-marker ovan odlingsgränsen upp till riksgränsen. Det är marker som får användas till renbete året runt (Sandström et al. 2016; Enoksson 2024). När vintern kommer väljer det flesta fjällsamebyarna att flytta sina renar från den skandinaviska fjällkedjan till vinterbetesmarker i inlandet eller nära intill kusten i öst längst det boreala skogsbältet. Detta som en konsekvens av försämrade betesförhållanden

¹ Övriga allmänna ägare innefattar kommuner, regioner, länsstyrelser etc.

² Övriga privata ägare innefattar fonder, bysamfälligheter, stiftelser, föreningar etc.

ovan odlingsgränsen, vintertid. Varpå våren återvänder renskötarna med sin renhjord till året-runt-markerna i takt med förbättrat renbete (Sandström et al. 2016). De åtta koncessionssamebyarna³ bedrivs renskötseln med särskilt tillstånd, så kallad koncession (Sametinget 2025). Det innebär att den som är same kan få tillstånd att bedriva renskötsel i Norrbottens län nedan lappmarksgränsen i område där renskötsel av ålder förekommit och förekommer året runt enligt rennäringslagen 85 § (SFS 1971:437).

De traditionella flyttlederna följer vanligen talldominerade och lavrika skogar längs med älvarna (Sandström et al. 2016). Till skillnad från fjällsamebyarna har skogssamebyarna sin året-runt-marker i gränsbestämda områden ovan lappmarksgränsen, vilket innebär att deras renflyttar inte sker i samma omfattning såsom för fjällsamebyarna (Enoksson 2024). Enligt Sandström et al (2016) består runt 80 procent av renens vinterdiet av marklavar. Lika så betonar Sandström et al (2006) vikten av gammal granskog där hänglavar anses bidragande i renens diet.

1.4.4 Minskade lavmarksarealer och ett intensifierat skogsbruk

Redan så långt tillbaka som till mitten av 1800-talet har det kommersiella skogsbruket haft stora effekter på skogarna och landskapsstrukturen i norra Sverige. Men det var först under 1900-talet senare hälft som mekaniseringen och beståndsvisa metoder började användas utbrett, vilket kom att bli startskottet på skogsbrukets expansion (Berg et al. 2008; Kivinen et al. 2010). I studien skriven av Sandström et al (2016) diskuteras skogsbrukets framväxt och potentiella inflytande på den minskade lavarealen. Under en referensperiod från 1953 och 60 år framåt har det nämligen skett en kraftig minskning av marklavrika skogar i Sveriges boreala landskap. Enligt data från *Riksskogstaxeringen* (2025) tyder på att det skett en 71 procentig minskning av arealen lavrikskog under den uppmätta referensperioden. Sandström et al (2016) betonar att lavar är en kritisk resurs för renar och därigenom hela rennäringen.

1.4.3 Skogsbruk och renskötselns påverkan på varandra

Skogsbrukets påverkan på rennäringen har tagit sig olika i uttryck, både i det enskilda beståndet och på en landskapsnivå över olika tidskalor. (Kivinen et al. 2010). Enligt Kivinen et al (2010) har framväxten av dagens moderna skogsbruk, trakthyggesbruket, bidragit till att marklaven och den trädlevande hänglaven försvunnit med omedelbar verkan. Dagens skogsbruk bygger på att stora arealer skog föryngringsavverkas varpå marken markbereds med metoder som undanröjer en stor andel av den befintliga marklaven. Därefter anläggs ny skog som ger upphov till enskiktade homogena beståndstrukturer där skogen i ungskogsstadiet växer upp

³ Koncession samebyarna exkluderas i denna fallstudie.

och skapar ett tätare krontak med ett begränsat ljusinsläpp till marken, vilket hämmar den ljusberoende marklaven. Detta tillsammans med ett alltmer fragmenterat skogslandskap har gjort det problematiskt för lavens spridning och återetablering. Lika så nämner studien att skogsmarksfertilisering, det vill säga gödsling med kväve, är en bidragande faktor till den minskade förekomsten av marklavar.

Vidare förklarar Sandström et al (2006) att rennäringens påverkan på skogsbruket sker i den mening att skogsbruket ombeds att göra anpassningar som främjar lavens överlevnad samt förhindrar en fortsatt förlust av den. Det handlar om att skogsbruket behöver ta hänsyn till rennäringen i de områden där de verkar. Att utföra ett så kallat renskötseladaptat skogsbruk. Hänsynen till rennäringen handlar exempelvis om skapandet av flyttleder, bevarandet av gammal granskog, samt önskemål om gallrings- och röjningsåtgärder framför förnygringsavverkning och planering av en långsiktig markanvändning. Kivinen et al (2010) nämner även behovet av att lämna kvar avverkningsrester som skydd för laven på de öppna kalhyggena, att nyttja mer skonsamma intermittenta markberedningsmetoder och utöka användningen av kontrollerade bränningar för att blottlägga mineraljorden som möjliggör snabbare återetablering av marklaven. Dessa anpassningar kräver en omställning av skogsbruket vilket är ekonomiskt och resursmässigt kostsamt förklarar Sandström et al (2006).

1.4.5 Klimat och påverkan på skogsbruk och rennäring

Under 2023 uppgick Sveriges utsläpp av växthusgaser till ca 44 miljoner ton koldioxidekvivalenter och under samma år tog Sveriges skogar upp cirka 31 miljoner koldioxidekvivalenter (Naturvårdsverket 2024). Skogen tar upp betydligt mer koldioxid än vad den släpper ut vilket gör att skogen har en viktig roll som kolsänka i Sverige. Skogen kan även ge förnybar energi då biomassan från skog ses som den främsta råvaran till bioenergi vilket har en viktig roll för att ersätta fossila bränslen (Nordström et al. 2016). Dessutom ger skog förnybara råvaror, framför allt till byggsektorn där virke kan ersätta material med högre klimatpåverkan så som betong och stål. Skogen utgör alltså en stor del i Sveriges klimatomställning (Naturvårdsverket 2024).

Jämsides detta resulterar de rådande klimatförändringarna i förändrade levnadsvillkoren för renarna. De största förändringarna är allmän uppvärmning, fluktuerande temperaturer i kombination med mer nederbörd (Helgesen et al. 2024). Vädret är en viktig drivkraft för renars vandring och betesmöjligheter. Vintern är en kritisk period då mängden, tätheten, hårdheten och fuktigheten av snö är avgörande för renarnas tillgång till marklavar. Varmt vinterväder resulterat i mer

snöblandat regn som med följt av minusgrader bildar hårda isiga lager på snöytan vilket minskar möjligheten för renen att få tillgång till lavar. Om detta sker tidigt på vintersäsongen är det av en avgörande betydelse för betesförhållanden senare under säsongen. Finns det ett omfattande islager i vinterbetet tvingas rensköterna att flytta renarna till skogar med hänglavar för dess överlevnad. Detta medför en ökad flexibilitet hos rensköterna (Rosqvist et al. 2022). Även självaste laven, vilken är en bioorganism bestående av en del svamp och en del alg, fungerar som en bioindikator för miljöövervakning av föroreningar. Denna har en förmåga att absorbera fukt, vitala mineraler och gaser från dess omgivning. En överackumulering av fria radikaler orsakar kontaminering av laven. Således kan områden med höga utsläpp av föroreningar gör att laven minskar i utbredning eller försvinner helt (Thakur et al. 2024).

1.5 Samråd i lagstiftning och FSC-certifiering

1.5.1 Lagar och regleringar i Sverige

Svensk skogsvårdslagstiftning (SFS 1979:429)

Den svenska skogsvårdslagstiftningen anger ramarna och det grundläggande kravet för hur svenskt skogsbruk bedrivs. Kraven är företagsekonomiskt och samhällsekonomiskt motiverade tillsammans med krav på hänsyn till naturvård och andra allmänna intressen. (SFS 1979:429)

Nuvarande skogsvårdslagstiftningen paragraf 20 nämner ”Innan avverkning sker inom renskötelsns året-runt-marker ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd”. En av tillhörande rekommendationerna nämner även att skogsmarksägaren eller annan sökande ska bjuda in till samråd innan föryngringsavverkning eller byggande av skogsbilväg. Lagen omfattar enbart året runt marken, och gäller således inte på de för rennäringen viktiga vinterbetesmarkerna. (SFS 1979:429)

Den mest centrala paragrafen i skogsvårdslagen med avseende till rennäringen är paragraf 31. Sammanfattat handlar den om att skogsbruket bör ta hänsyn och anpassa sig till rennäringen vid skötsel av skog i fråga om hyggesstorlek, utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnade av trädsamlingar och vid anläggning av ny skogsbilväg. Under planläggningen och åtgärdernas genomförande ska samebyarna ges årlig tillgång till sammanhängande betesområden och till den vegetation som är central inom områden för samling, flyttning och rastning av renarna. Paragraf 31 § SVL tillhörande allmänna råd, nämner rekommendationer för samråd. Denna rekommendation säger att det inom renskötelsområdet och även

utanför året-runt-markerna årligen bör hållas samråd mellan samebyar och större skogsägare med återkommande skogsbruksåtgärder. (SFS 1979:429)

Brukningsenheter med mindre än 500 hektar produktiv skogsmark behöver inte erbjuda samråd för hyggen på mindre än 20 hektar, i fjällnära skog 10 hektar (SFS 1979:429).

Lag om äganderätten (SFS 1974:152)

Den med full äganderätt, och besitter lagfart, för fastighet, hus och mark kan laglig sälja den fritt (SFS 1974:152). Till fastigheter hör bland annat rot stående träd och andra växten (SFS 1970:994). Det är ägaren som har rätten att avverka träd och besluta om överlåtelse (Öhman et al. 2018).

Rennäringslagen (1971:437)

Renskötselrätten, den samiska rätten att nyttja områden för renskötsel, jakt och fiske, bygger på urminneshävd och regleras i rennäringslagen. Renskötselrätten tillfaller den som är medlem i sameby. I renskötselrätten ingår en särskild form av nyttjanderätt. Nyttjanderätten inkluderar bland annat; renbete inom renskötselområde, användning av mark och vatten för att underhålla sig och sina renar inom renskötselområdet, rätt att uppföra stängsel, slakteri, bodar, samt avverka virke inom de delar av betesområdet som tillhör lappmarkerna och renbetesfjällen. Lavbevuxna träd får exempelvis avverkas om det är nödvändig för foder till renarna. Paragraf 30 pekar på att den som brukar marken inom året-runt-marker inte får vidta åtgärder som medför olägenheter för renskötseln. Vid användning av mark inom renskötselområde som väsentligt kan påverka rennäringen ska det ske samråd med berörd sameby enligt paragraf 16 i rennäringslagen (SFS 1971:437).

ILO 169

Den Internationella arbetsorganisationen, International Labor Organisation, (ILO) är ett FN-organ som arbetar för att främja social rättvisa och arbetsrättigheter globalt. År 1989 antog ILO en internationell konvention om ursprungsfolk och stamfolk. Konventionen, ILO 169, berör bland annat ursprungsfolks rätt till markrättigheter (International Labour Organization 2024). Detta innebär att enligt ILO 169 ska exempelvis samers renskötselrätt respekteras likväl som andra markrättigheter i Sverige. Konventionen ställer krav på att klargöra vilka rättigheter och i vilken omfattning rättigheterna sträcker sig för ursprungsfolk inom nationen. Den ger dock inte samer någon vetorätt men där emot samråd där relationen mellan markanvändare ska bli mer jämställd (Sametinget 2023). Sverige har ännu inte ratificerat konventionen ILO 169 om urfolk och stamfolk i självstyrande länder (Kommittédirektiv 1997:103).

1.5.2 FSC – Forest Stewardship Council

FSC grundades 1994 och är en opartisk ideell medlemsorganisation som arbetar för att världens skogar ska brukas mera hållbart. FSC startades lokalt i Sverige 1996. Motivet bakom att företag certifierar sig grundar sig i att företag vill bidra till bland annat minska avskogningen, öka kolinlagring, vattenkvalitet, skydd av urfolksrättigheter, bidra till anständiga arbetsvillkor och inte minst skydda naturvärden för kommande generationer. Företag som är certifierade får en prispremie vid försäljning av virke. Idag täcker FSC över 80 länder och globalt sett är det över 60 000 företag som ingår i organisationen och använder FSC-certifieringen. (Forest Stewardship Council 2025)

FSC bygger på 10 principer. Princip 3 är i första hand utformad för att reglera förvaltningen av mark där skogs- och rennäringens ägande- och nyttjanderätt äger rum. (Widmark 2006; SFS 1971:437; SFS 1979:429). För att lösa denna problematik infördes en samrådsprocess vilken regleras i grunden av svensk skogsvårdslagstiftning (SFS 1979:429) och utvidgas till att gälla även vinterbetesmarker vid certifiering av FSC (FSC 2020). Detta har bidragit till att samråden är obligatoriska för åtgärder inom hela renbetesområdet (Widmark 2006; FSC 2020). Som certifikatsinnehavare är det ens skyldighet att identifiera berörd sameby och erbjuda samråd innan skogsbruksåtgärd eller annan åtgärd som påverkar dess nyttjanderätt inrättas (FSC 2020).

FSC Standard 1998

I den första svenska standarden som kom 1998 tas samernas rättigheter upp i princip 4 vilken handlar om relationer på samhällsnivå under kriteriet 4.2 Ursprungsfolkens rättigheter. Skogsägaren ska acceptera och visa hänsyn till rennäringen på de marker som Länsstyrelsen och Boverket har utformat till renskötselområden både året-runt och vinterbetesmarker. Gällande samråd ska samma krav som är uppsatta av skogsvårdslagen följas. Skogsbrukaren ska lämna kant zoner längs vattendrag och myrar samt trädgrupper ska lämnas i avverkningen för att gynna lavar och dess spridning. Sist nämner kriteriet 4.2 att platser med kulturella, ekologiska, ekonomiska samt av religiösa betydelser ska tas hänsyn till och respekt visas. (FSC 1998)

FSC Standard 2010

Princip 2: Rättigheter och ansvar för innehav och nyttjanderätt

Denna princip trycker på nyttjanderätten under kriterium 2.2 som nämner att de med nyttjanderätt ska bibehålla sitt inflytande över skogsbruksåtgärder, tillräckligt för att säkra sina rättigheter och tillgångar. Kriterium 2.3 trycker på att

skogsbrukaren aktivt ska hjälpa till att lösa tvister som rör nyttjanderätten med lämpliga metoder. (FSC 2010)

Princip 3: Ursprungsfolks rättigheter

FSC-standard (2010) definierar princip 3 som ”Ursprungsfolks lagliga och hävdvunna rättigheter äga, nyttja och förvalta sina landområden, besittningar och tillgångar ska erkännas och respekteras”.

Det första kriteriet 3.1 syftar till att ursprungsfolk ska ha kontroll över skogsbruket inom sina områden och att skogsbrukare ska acceptera och ta hänsyn till renskötsel. Den trycker även på att samråd enligt 20§ och 31§ SVL ska genomföras inom givna renskötselområde. Kriterium 3.2 tar upp att skogsbruksåtgärder inte ska hota eller försvaga ursprungsfolks tillgångar, att lavrika marker inte markbereds och trädgrupper lämnas i syfte att gynna spridningen av hänglavar. Det kommande kriteriet 3.3 nämner att platser med särskild kulturell, ekonomisk, ekologisk och religiös betydelse ska identifieras i samverkan samt att skogsbrukare ska planera och utföra åtgärder så dessa platser skyddas och bevaras. (FSC 2010)

FSC Standard 2020

Princip 3: Urfolks rättigheter

Denna princip är helt inriktad på att identifiera och upprätthålla urfolks lagliga och hävdvunna rättigheter. Certifikatsinnehavaren har en plikt att fastställa, identifiera och acceptera vilka urfolk som finns inom skogsbruksenheten som kan beröras av planerad skogsbruksåtgärd och vederbörlig hänsyn ska tas. (FSC 2020)

Certifikatsinnehavare av större markinnehav ska inleda en samplaneringsprocess med berörd sameby i enighet med kriterium 3.2. Parterna måste komma fram till en konsensuslösning, dvs överenskommelse, innan eventuell skogsvårdsåtgärd kan inrättas. Detta skiljer sig från samråd då krav på konsensus inte är densamma. Om skötselåtgärden omöjliggör renskötsel och parterna inte är överens kan en prövning av tvistelösningskommittén begäras. (FSC 2020)

FSC-standardens ställer olika krav vid samplaneringsprocessen på olika markinnehav. Markägare med markinnehav mindre än 5 000 hektar produktiv skogsmark ska bjuda in till samverkan med samebyar vars lagliga och hävdvunna rättigheter påverkas av planerade skötselåtgärder inom markinnehavet enligt riktlinje 3.2.6. För markägare med mer än 5 000 hektar produktiv skogsmark krävs *överenskommelse efter samplanering* med företrädare från den samiska renskötseln, riktlinje 3.2.8, innan skogsvårdsåtgärd verkställs. (FSC 2020)

Nytt för standarden från 2020 är att den berör kravet på fritt och informerat förhandssamtycke, FPIC. Det är en internationellt rättslig princip som rör urfolk-

och lokalsamhälle och är avsedd att skydda den samiska renskötseln genom deras lagliga rättigheter samt förhindra vidare förstörelse av förutsättningar för deras liv, kultur och försörjning (FSC 2020; Teitelbaum et al. 2022). FPIC är en etisk princip med stöd i internationella rättliga dokument såsom ILO-konventionen, för de länder som ratificerat den, (Kommittédirektiv 1997:103) och FN:s deklaration om urfolks rättigheter (UNDRIP) (United Nations 2007).

I likhet med den äldre FSC-standarden från 2010 ska det ske en identifiering av platser som är av särskild kulturell, ekologisk, ekonomisk eller religiös betydelse för den samiska urbefolkningen. Dessa platser ska erkännas och deras skötsel eller eventuellt skydd ska fastställas vid samverkan mellan båda parter. (FSC 2020)

1.6 Tidigare forskning av samråd och samförvaltning

En artikel skriven av Camilla Sandström och Camilla Widmark från 2006 handlar om hur skogsbruk och rennäring såg på samråd som verktyg i samförvaltning i norra Sverige. För att hantera konflikten infördes ett samrådsförfarande, vilket studien kunde påvisa vara mindre effektivt främst på grund av en ojämn maktfördelning mellan de inblandade aktörerna där äganderättssituationen är en bidragande faktor. Med hjälp av inflytandetrappan undersöker de vad respondenternas upplevda inflytande är under samråden och fann att rennäringen är missnöjda och har små möjligheter att påverka samt att de lägger sig på en låg nivå där ingen av respondenterna lägger sig på ens den lägsta formen av makt (rådgivande makt steg 4). Medan skogsbolagen uppfattar samråden som en form av kommunikation (steg 3) och verkar vara mer nöjda samt hävdar att samråd har en stor inverkan på planeringen. (Sandström & Widmark 2006)

2. Teori

2.1 Inflytandetrappan

De internationella och de nationella ramverken är uppbyggda i syfte att skapa förutsättningar för en god samförvaltning. Enligt Ostrom (1990) kan god samförvaltning beskrivas som ett system där enskilda användare av resursen tillsammans med externa aktörer etablerar institutioner för att hantera resursen på ett sätt som undviker överkonsumtion. Samförvaltningen handlar om att säkerställa förvaltningen av den gemensamma resursens på ett hållbart sätt. Samtidigt ska problem och administrativa kostnader hanteras rättvis och effektivt. Vidare förklarar Ostrom (1990) att en framgångsrik samförvaltning handlar om att lösa tre centrala problem; tillgången till nya institutioner, problem med trovärdiga åtagande och problem med ömsesidig övervakning.

Inflytandetrappan har därmed utformats som ett ramverk för att skatta (mäta) maktfördelningen mellan inblandade aktörerna inom ett förvaltningsarrangemang såsom samråd och samplanering. Inflytandetrappan går från en gradient 1 (knappt något inflytande = informerande) till 7 (stort inflytande = partnerskap). Aktörer kan även välja att lägga sig utanför trappan vilket indikerar saknaden av makt och ingen kommunikation sker mellan parterna (Sandström & Widmark 2007).

Tabell 1: Inflytandetrappan, fritt översatt från (Sandström & Widmark 2007)

7	Partnerskap	Ett jämlikt partnerskap; gemensamt formellt, institutionaliserat beslutsfattande.
6	Styrelser	Lokala aktörer ges möjlighet att delta i att ta fram och genomföra planer eller input spelar mer än bara en rådgivande roll
5	Samarbete	Lokala aktörer har input till förvaltningen och kunskap efterfrågas; samhällsmedlemmar är involverade på låg nivå som "assistenter" eller guider, fortfarande begränsade av förvaltningsorgan.
4	Rådgivande kommittéer	Partnerskap i beslutsfattande börjar; gemensamma åtgärder för gemensamma mål och lokala aktörer har endast en rådgivande roll. Besluten är "non-bin".

3	Kommunikation	Start av informationsutbyte i två riktningar; lokala intressen börjar komma in i jurisdiktionen (rättskipning, domsrätt) över resursen.
2	Dialog	En del av kontakten sker ansikte-mot-ansikte, lokala aktörers synpunkter hörs men tas inte nödvändigtvis upp (vanligtvis involverade sent i beslutsprocessen); begränsning av medverkan fastställs även fortsättningsvis av den statliga myndigheten.
1	Informerande	Lokala aktörer informeras om redan fattade beslut, enkelriktad kommunikation mellan regering och samhälle.

3. Material och Metod

Studien är en empirisk fallstudie som baseras på observationer och intervjuer (Sieber 2004). Intervjuer valdes som metod för att undersöka respondenternas syn på FSC-certifieringens inflytande på samråd mellan skogsbolag och samebyar i Västerbottens län. Intervjuerna genomfördes med samtycke från samtliga respondenter.

3.1 Intervjuprocessen

En fallstudie med kvantitativ ansats valdes och formulerades i linje med rapportens avgränsning och i syfte av att nå mer djupgående kunskap i hur skogsnäringen och rennäringen upplever FSC-certifieringen har påverkat samrådsprocessen.

Forskning med kvalitativ ansats kännetecknas av att studien avgränsas till ett visst geografiskt område, är mer djupgående och utförs med hjälp av mänsklig kommunikation. Där kommunikationen är det centrala för datainsamlingen samt resultatskrivningen. Det kan därigenom besvara människors upplevda erfarenheter i specifika sammanhang och bidra till djupare förståelse. I kvalitativ forskning är datainsamlingen mer öppen och mindre strukturerad än kvantitativ forskning och tolkning samt analyser görs på materialet. Intervjuaren har därför en avgörande roll i datainsamling (Klingberg & Hallberg 2021).

En fallstudie är en forskningsmetod samt analysstrategi innebär en djupgående undersökning av ett enskilt fall. Studie har ingen entydig definition men kan definieras som en intensiv och systematisk studie om en individ eller en grupp människor. Det kan också handla om ett specifikt fall, en händelse, eller situation. Syftet är att få en detaljerad och nyanserad förståelse för det specifika fallet. En generalisering av resultatet i en fallstudie är inte alltid genomförbar då resultatet enbart talar för den specifika individen, gruppen, samhället eller händelsen (Heale & Twycross 2017).

En intervjustudie, vilken valdes för att inhämta data i denna rapport, är en samtalsform med syfte att be respondenten besvara frågor och reflektera över frågeställningar. Intervjuaren leder samtalet och ansvarar för att skapa en förtroendefull kontakt med respondenten samt se till att respondenten blivit tillfrågad, informerad och samtyckt till intervjun. Det är vanligt att intervjun spelas in och skrivs ut ordagrant (Klingberg & Hallberg 2021).

Således kontaktades personer, efter sökningar på internet samt personliga kontakter, via mejl samt telefonsamtal för att finna två representanter från vardera näringen, som var villiga att ställa upp på intervju. Kriteriet var att de skulle vara verksam i samrådsprocessen, näringarna emellan i Västerbottens län. De informerades både skriftligt och muntligt att det är frivilligt och att de har möjlighet att avbryta när som helst under processen. All den data som har använts har kodats för anonymitet.

Intervjuguide (se bilaga 1 och 2) utformades som underlag för att tillämpa semistrukturerade intervjuer med representanter från skogsföretag och renskötare. Intervjumetoder kan vara strukturerad, semistrukturerad eller ostrukturerad. I detta fall valdes en semistrukturerad metod, där intervjuerna bygger på en kombination av förutbestämda intervjufrågor och mer öppna frågor baserade på hur respondenten svarat. Fördelen är att det skapas flexibilitet under intervjun. Denna metod skiljer från strukturerade intervjumetoder där den som intervjuar enbart håller sig till förbestämda frågor. Följdfrågor kan också skapa en bredd i materialet och göra det utmanande för den som analyserar materialet att avgränsa data och besvara syfte och frågeställningen (Whitefield 2014). Således inkluderades frågor med följdfrågor i intervjuformuläret samt inflytandetrappan (se tabell 1). De fyra intervjuerna skedde via videosamtal på Microsoft Teams och spelades in, samtliga med medgivande, för vidare transkribering där ljudfilerna skrivs om till textfiler. Intervjuerna varade mellan 30–45 minuter. Innehållet i transkriberingarna kodades enligt följande; skogsbolag 1 = A, skogsbolag 2 = B, sameby 1 = C och sameby 2 = D. Sedan bearbetades och strukturerades transkriberingen för vidare analys av FSC-standardens inflytande på samrådsprocessen. Efter bearbetningen skickades filerna till deltagarna, med möjlighet att godkänna alternativt ändra om något till exempel har misstolkats. Efter godkännande användes filerna till resultatskrivningen.

3.2 Studieområde

Det geografiska området för denna studie begränsas till renskötselområdena inom Västerbottens län. Renskötselområdet sträcker sig genom länets 15 kommuner. I Västerbottens län finns sammanlagt 8 samebyar; Gran, Ran, Ubmeje Tjeälddie, Vapsten, Vilhelmina norra, Vilhelmina södra och Malå (Figur 1). De största skogsbolagen som är verksamma i området är Sveaskog, SCA, Holmen Skog, Norra Skog.

4. Resultat

Resultatet som presenteras i följande avsnitt baseras på utvärdering och analys av de utförda intervjuerna med representanter för skogsbolag och samebyar i Västerbottens län. Fallstudiens resultat ger en bild av hur dessa aktörer uppfattar samråd och FSC.

4.1 Samråd

Samtliga skogsbolag är certifierade enligt både PEFC och FSC och genom detta följer standarder som reglerar förhållningsättet mellan skogsbruk och rennäring. De båda näringarna är överens om att samråd som idag kallas samplanering i den nya FSC-standarderna övergått till att bli alltmer komplext. Vid intervjutillfället tillfrågades representanterna från skogs- och rennäringen vad samråd är och innebär för dem. Båda parterna tilläts att redogöra för definitionen och ganska så snabbt visade det sig att definitionen bär på en och samma gemensamma innebörd, men att tillämpningen i praktiken skiljer sig åt i flertalet fall.

Representant från skogsbolag A förklarar att fokuset ligger på att komma överens vid en planerad skogsbruksåtgärd som potentiellt kan bidra till begränsning av rennäringens verksamhet. Det går i linje med vad som idag framgår mer tydligt formulerat i FSC-standarderna från 2020. Skogsbolag A och B nämner att dåtidens samråd, enligt de äldre FSC-standarderna, handlade mer om rådgivning från skogsbolagets sida. Vidare förklarar aktörerna från rennäringen, sameby C och D, att ett optimalt samråd går i linje med skogsbolagets definition, dock skiljer sig denna faktiska upplevelse av ett samråd sig åt. En av de tillfrågade renskötarna (sameby D) vill likna samråd med ett ”informationsmöte” från skogsbolagets sida. Samebyns möjlighet till att säga ”nej” till förslagna åtgärder upplevs begränsade trots den nya standardens hårdare krav på samplanering. Men att tillägga är att det finns en stor variation i kvalitén på samråden och att fler bolag idag, vilka följer FSC-standarderna, gör framsteg i definitionen av ett optimalt samråd.

Förväntningarna på samråd, eller samplaneringen ur en certifierat skogsbolags perspektiv är att lyckas att bedriva skogsbruk och skogsskötsel i samklang med rennäringen. ”En samplaneringsprocess ska handla om att vi ska träffas och samplanera för sitt, försöka hitta överenskommelser mellan rennäring och skogsbruk” förklarar respondenten från skogsbolag B. Vidare förklarar hen ”att fördjupa relationen och hitta tilliten är bra för en god samplanering”. För skogsbolagen är det väsentliga att bibehålla och stärka relationerna aktörerna emellan, vilket realiserar genom goda dialoger. Det gäller nutid men också till framtiden oavsett typ av certifiering i ”ryggen”. För rennäringen tycks

förväntningarna på samråden ligga på att hitta en mer konkret långsiktig plan. Respondenterna, från sameby C och D, hävdar att det finns ett behov av att återskapa skogar med förutsättningar för renbete. Det önskar att skogsbruket genomför fler renskötselanpassade åtgärder såsom att både röja och gallra skogarna hårdare. Det är åtgärder vilka skapar förutsättningar för marklavens etablering och vidare spridning i landskapet. Lika så finns ett behov av ett sammanhängande skogslandskap vilket skapar potentiella flyttleder. Samtliga samebyarna som intervjuats bär på en uppfattning om att skogsbolagens ligger på ekonomisk avkastning. Något som de anser kan vara en möjlig anledning till att föryngringsavverkningar prioriteras framför skogsskötsel såsom röjning-och gallring. En av de tillfrågade rensköterna, från sameby C, förklarade att skogsbruket inte är själva om att utöva exploatering på renbetesmarken, utan att denna sker även i form av gruvindustri, infrastruktur och vindkraft etc. Således finns det en önskan om att minska avverkningstakten från den renskötande näringen.

4.2 Förändring av samråd över tid

Samråden, skogsbolagen och rennäringen emellan, har länge varit en del av de båda verksamheterna. En samexistens anses ”ack så viktig” men inte enkelt att uppnå då båda parter ska tillgodose deras behov i samma skog, på samma mark. Enligt de tillfrågade aktörerna anses den nya revisionen av FSC-standarden 2020 haft störst inflytande i och med de specificerade krav som lagts på samplaneringsprocessen. Den relativt nya standarden upplevs mer ”hemma” hos skogsbolagen men något ”outnyttjad” av rennäringen, troligen på grund av bristande kunskap om dess nyttjande menar en av de tillfrågade rensköterna (sameby C och D). Idag inkluderas dock rennäringen alltmer in i skogsbolagens planeringsprocess i jämförelse med tidigare standarder då bolagets roll i samråden handlade mer om att ”ge råd” förklarar skogsbolag A. De berörda samebyarna ges material av skogsbolagen som stöd inför samplanering kring en specifik skogsbruksåtgärd eller som en av de tillfrågade respondenterna från sameby D uttryckte ” inför att köpslå om skog på samplaneringarna”. Genom de materialet ska samebyarna ges möjlighet till granskning och lite förarbete inför sitt ställningstagande.

4.3 FSC inflytande

FSC-certifieringen har ett större inflytande på samplaneringen (samråden) idag hävdar alla intervjuade i denna fallstudie. Den senaste versionen sticker ut något extra i jämförelse med de äldre versionerna, dels med tanke på det strikt formulerade tillvägagångssättet vid samplaneringen, dels på grund av implementeringen av FPIC (Free, Prior and Informed Consent) anser en tillfrågad representant vid skogsbolag B. Vidare förklarar respondenten att FPIC gav urfolk (renskötare) vetorätt att säga ”nej” till åtgärder som är kopplade till och anses påverka näringsverksamheten. Det har i sin tur ställt högre krav på skogsbruket och

krävt ett ytterligare krafttag för att finna lösningar emellan aktörerna där goda relationer, samverkan och transparens ska bibehållas menar respondenten.

I jämförelse med den gamla standarden från 2010 och den dess för innan, där certifikatsinnehavaren i slutändan kunde avgöra efter medling om ingen överenskommelse nåddes, kräver den nya standarden en prövning av en granskningskommitté kallad tvistelösningskommittén om överenskommelse inte uppnås. Vidare förklarar skogsbolagets representant B att certifikatsinnehavaren måste ha sett över alla möjliga vägar för att finna en lösning, annars kan inte aktören gå vidare eller måste göra om processen. Men att göra en så kallad omprövning verkar inte vara helt ovanligt berättar respondenten som representerar en av länets samebyar (sameby D). Hen menar att samebyarna egentligen inte har ett definitivt ”veto” i att säga ”nej” till planerade åtgärder. “Om du har tur skjuter de upp avverkningen cirka 5–10 år beroende på vilket bolag det är” menar respondenten. Därefter genomförs som oftast en ny prövning.

4.4 Maktfördelning i samråd

För att definiera och på något sätt kunna mäta maktfördelningen har vi använt oss av inflytandetrappan (se tabell.1) där respondenterna har fått besvara på vilken nivå de upplever att de befinner sig. Skogsbolag A upplever att de befinner sig runt nivå 6, de ger möjligheter till åsikter och de anpassar sig så långt det går. Skogsbolag B upplever att de befinner sig mer mot nivå 7, att de befinner sig mer mot partnerskap än informerande samt nämner att utan en överenskommelse kan de inte utföra åtgärder, vilket visar på partnerskap och gemensam formalisering.

Skogsbolagen fick också tänka sig ur rennäringens perspektiv och svara på var i inflytandetrappan de tror rennäringen uppfattar sig vara. Representant A tänker sig ett spann mellan nivå 2 och 4. Det beror lite på vilken sameby eller betesgrupp då alla har sina olika idéer om renskötsel och skogsbruket. Respondenten nämner även att rennäringen påverkar mer än vad respondenten tror att rennäringen tycker sig kunna påverka. Respondenten B har svårt att delge en nivå men att upplevelsen är att rennäringen uttrycker sig ibland uppleva samråden mer på informationsnivå, där de går som förlorare.

Vid intervjun med sameby C så upplevde de befinna sig på en skala mellan 3–5, beroende på vilket bolag det gäller. Med ett bolag upplever de ligga utanför skalan vilket innebär att de helt saknar inflytande, det vill säga ingen kommunikation sker. Sameby D lägger sig lite lägre ner i trappan, på en skala mellan 1–3 och denne trycker även här att det beror mycket med vilket bolag men även lokala kontor som

samråden gäller. Vid frågan vart rennäringsen tror att skogsbolagen upplever att de befinner sig så nämns nivå 4 & 5, att det i alla fall är högre upp i trappan.

4.5 Klimatförändringarnas inflytande på samråd

Klimatförändringar är komplexa och svåra att förutspå men skogsbolagen spekulerar åt olika håll där A nämner bland annat att det kan leda till längre och ökade växtperioder samt möjligtvis nya träslag och det kan förändra innehållet i samråden. Det andra skogsbolaget pratar om att förändringar redan skett med mer varierande klimat såsom låsta beten samt tidig vår som håller älvarna öppna, vilket öppnar diskussionen om vilka åtgärder som behöver vidtas för att underlätta för rennäringsen. Bland annat kan behovet av sammanhängande skogslandskap bli större samt ett ökat behov av öppna skogar runt älvarna, då flytten längs med älven förmodas bli begränsande med tidigare vårar och issmältning. De nämner även att samråden kan komma att påverkas om det införs nya träslag och mer variation i skogarna vilket kan förändra skötseln av skogen.

4.6 Förändringar i framtiden och certifiering

Ett av skogsbolagen menar på att lagarna förändras ständigt och ställer mer krav idag än vad de har gjort tidigare. Med FSC-certifieringens ytterligare krav blir det svårt att ställa om till att arbeta mer klimatnyttigt. Att byta ut fossila bränslen till förnybara bränslen och råvaror. Då några skogsbolag nu har gått ut med att de funderar på att pausa FSC så hävdar respondenten att det kan vara läge att gemensamt göra en förändring. Skogsbolag B säger ”fortsätter den som den är idag, så det är klart den påverkar och att skogsbruket måste tänka flera vändor hur vi ska kunna samexistera utifrån den här som den är idag”. Respondenten funderar även på hur starkt värdet av att vara certifierad enligt FSC kommer vara, om certifieringen kommer fortsätta ge ett högre värde på slutprodukterna.

Samebyarna var enigt pessimistiska om FSC:s framtid, de tror att det antingen kommer att fasas ut eller revideras till rennäringsens nackdel. Att FSC:s ramverk blir för missgynnande för skogsbruket då certifieringen ger mer inflytande till andra intressen samt att framtiden nog innebär ännu mera jobb för rennäringsen vid samråden.

5. Diskussion och Slutsats

Skogsbruket och rennäringen kan i dagsläget inte komma ifrån de faktum att renskötseområdet samutnyttjas. En konflikt har blossat upp och har under lång tid varit en verklighet att handskas med. En konflikt som bygger på en samexistens om markutnyttjande vilken sker med olika förutsättningar kopplat till ägnade-och nyttjanderätten. Samförvaltning betonar behovet av en decentraliserad styrning. Där staten ger upplåtelse till egen styrning. Syftet med samråd, eller så kallad samplanering för den som är FSC-certifierad, har därmed blivit att tillhandahålla ett verktyg för styrning med fokus på att lösa den konflikt som uppstått mellan de två aktörerna. Rapportens inledning beskriver förutsättningar för skogsbrukets och rennäringens fortsatta existens vilken är formulerad i lagbestämmelser och frivilla certifieringsorgan.

I bedömning av värdet av FSC-certifieringen och dess inflytande på samråd så visade resultatet att företrädarna för skogs-och rennäringen tycker att betydelsens av samplaneringen har ökat över tid. Samråden, eller samplanering såsom det benämns i FSC-standarden, har övergått till att bli alltmer komplexa i och med att samplaneringsprocessen numera är mer tydligt formulerad i den nya FSC-standarden i jämförelse med tidigare. Vår tolkning är att de äldre FSC-standarderna gav aktörerna mer utrymme (spelrum) för vad ett samråd skulle innefatta. Den generaliserade uppfattningen av dåtiden är att samråd var ett mer informerande verktyg, där berörda samebyar vid planeringen av en specifik skogsbruksåtgärd blev informerade men inte fick utrymme till att lägga in sitt ”veto” på samma sätt som idag. Parallellt med utvecklingen av FSC-standarden visar denna fallstudie på att förbättringar sker från skogsbolagens håll, vilket kan korreleras med var i inflytandetrappan aktörerna väljer att placera sig idag. De intervjuade renskötarna är dock fortsatt oroade vad det gäller dess möjlighet till existens med tanke på den oerhörda exploateringen skogsbruket utsatt och fortsatt utsätter den gemensamma markresursen. Samråden upplevs långt ifrån optimala där det är idag. En av de intervjuade renskötarna yttrar sig om att det finns en stor variation mellan vilka skogsbolag som de samråder med samt den kvalitet som råder vid samrådet/samplaneringen. På frågan om skogsbolagen och samebyarna upplever att FSC haft inflytande på samrådsprocessen och förändrat i positiv alternativt negativ riktning, visar trenden i svagt positiv riktning.

FSC-standarden går i en utvecklig mot att främja en bredd av intressen i skogen. En möjlig föreställning till FSC-standardens utveckling, mot att arbeta mer ur ett jämställt perspektiv när det kommer till urfolk och urfolksrättigheter, kan vara att Sverige inte valt att ratificerat ILO 169. ILO - konventionen stärker erkännandet och respekten mot markrättigheter som faller den samiska ursprungsbefolkningen.

Implementeringen av FPIC i den senaste FSC-standarden under princip 3 ”Urfolks rättigheter” har givit urfolk rätten (veto) till att säga ”nej” till åtgärder äventyrar dess verksamhet. Att den renskötande ursprungsbefolkningen upplever en förstärkt relation till skogsbolagen förmodas ligga till grund i denna implementering. Samtidigt har standarden givit skogsbolagen fler aspekter att ta i beaktning vid handläggning med samebyarna. Därav har samplaneringen, å ena sidan, blivit mer komplexa att hantera för skogsbolagen men och andra sida hävdar de själva att de med den nya standarden förstärkt relationen renskötare och skogsbolag emellan. Frågan, vilken kommer att bestå obesvarad, är hur stor del i detta om utgörs av skogsbolagens val att nu gå ur certifieringen. Det kan varken vi eller respondenterna svara på. Slutsatsen vi kan dra är den nya standarden förbättrar relationer och tydliggör oklarheter men frågan är om det kostar.

Vid jämförelse mellan FSC-standarderna kan vi dra slutsatsen att den senaste standarden från 2020 är mycket mer specifik när det kommer till princip 3 i jämförelse med standarder från 2010 och 1998. De har explicit adresserade urfolksrättigheter med starkare förankring i samernas situation i Sverige. Krav på samplanering och fritt, på förhand givet och upplyst samtycke för större markägare. Föregående standard från 2010 anses mindre detaljerad och specificerad. Detta har lett till att samebyar har kunnat använda FSC som verktyg i större utsträckning än tidigare.

Såsom det presenterades i resultatet är klimatets inflytande på FSC-certifieringen efterlevnad och vidare samplaneringen en mycket svåröverskådlig aspekt. Men att vi definitivt väntar en föränderlig framtid där både skogs- och rennäring kommer att ställas mot sin spets. I och med klimatförändringarna så ökar fokuset på att skogen ska verka klimatnyttigt samtidigt som klimatförändringarna försvårar renbetet i och med att det blir varmare, tidigare vårar och vintrar som skapar mer is lager i snön. Respondenterna från skogsbolagen tror att det kan komma att förändra innehållet i samråden ifall det kommer nya trädslag, växtperioden blir längre och det varmare klimatet försvårar renarnas vinterbete och hålla älvarna öppna. Detta kan medföra att rennäringens behov ändras, speciellt till att hålla skogarna mer öppna och framkomlighet runt älvarna. Sveriges skogar har en betydande roll i arbetet för klimatomställningarna. Att ersätta fossila bränslen och material till förnybara kan resultera i ännu högre tryck på skogen. Vilka konsekvenser detta får för rennäringen som redan är i ett pressat läge är svårt att förutsäga. Under en referensperiod med start år 1953 och 60 år framåt har lavmarksarealen minskat med hela 71%. Skogsbruket och dagens moderna skogsskötselåtgärder har inte minst varit delaktig i denna procentuella minskning. På samma gång har skogsbruket en betydande roll och potential i att vända trenden mot förbättrade lavmarksförhållandena med ändrade skötselmetoder, genom ett renskötselanpassat skogsbruk. Därmed kan det

tyckas som skogsbrukets bär på det viktiga ansvaret att förvalta ett skogsbruk där renskötseln kan fortleva. Men frågan är om skogsbruket kan göra tillräckliga anpassningar för rennäringen samtidigt som det håller den hög produktivitet som krävs för att verka klimatnyttigt i och med samhällets omställning? Det går inte att förutspå vad klimatförändringarna ger för konsekvenser till framtiden men det är troligt att det kommer kräva anpassningar från båda näringarna och att FSC-certifieringen är en viktig del i att ta hänsyn till båda sidor och underlätta samrådsprocessen.

Maktfördelning mellan skogsbruket och rennäring skiljer sig redan från lag. Skogsbruket har äganderätt över sin skog, vilket ger de rätten att avverka och bruka träden. Medan rennäringen enbart har nyttjanderätt via rennärlagen på de markerna uppehåller sig. De brukar där med samma mark men nyttjar olika resurser av skogen. Med hjälp av inflytande trappan kunde vi skatta vart i trappan de upplever att de befinner sig när det kommer till samråd. Skogsbolagen upplever att de ligger högre upp i inflytandetrappan, att de går mer mot partnerskap medan rennäringen upplever att de befinner sig längre ner i trappan. Detta visar på att uppfattningen av inflytandet i samråden är ojämnt och konsekvensen blir att ena parten upplever att de hamnar i underläge redan när de påbörjar ett samråd och behöver därmed lägga mer tid och resurser för att deras behov ska tillgodoses. Alla respondenter upplever att FSC-standarderna har haft en inverkan på var i trappan de befinner sig. Det har vidare lett till en godare ton samt lättare dokumenthantering i samplaneringen. Speciellt rennäringen upplever att FSC har hjälpt till med deras krav på samplanering. Där certifieringen säger att de måste komma överens innan åtgärder vidtas. Varken lag eller andra certifieringar ställer dessa konkreta krav så FSC har en betydande roll när det kommer till att öka inflytandet och jämna ut fördelningen mellan näringarna. Jämför vi med Sandström och Widmark (2006) som såg respondenterna från rennäringen inte ens på lägsta formen av makt (steg 4) och i våra resultat ligger de sig mellan steg 1–5. Detta kan indikera på att FSC har haft inflytande på samrådsprocessen med en mer jämställd fördelning av makt.

Vidare visar resultaten att respondenterna från skogsbolagen upplever att FSC är en komplex certifiering att arbeta med. Där den hindrar för möjligheten att ställa om till att arbeta mer klimatnyttigt samt att värdet av att vara certifierad i framtiden känns oviss. Samebyarna tror att certifieringen kommer fasas ut eller revideras till deras nackdel. Resultatet betyder att det finns en skeptisk syn på FSC:s framtid där brukarna av certifieringen inte är helt nöjda och undrar vad utfallet blir. Kommer de kunna arbeta mot klimatomställningen och vinner de något på att vara certifierade. Blir priset på slutprodukten högre via FSC:s certifiering eller blir skillnaden väldigt liten. Vi tror att det beror mycket på köparna, att deras krav på

slutprodukten avspeglar sig på värdet av certifieringen. Med dagens timmerbrist så kan utfallet landa i att skillnaden inte blir så stor som den en dag varit då behovet av virke blir större än vart det ursprungligen kommer ifrån. Samebyarna tror, om det sker framtida förändringar att det kommer vara till deras nackdel och därmed inte kommer ha samma inflytande som idag vilket gör näringens framtid oviss. Hur länge kommer de kunna fortsätta denna urminnestradition såsom den har pågått sedan innan 1500-talet är starkt avhängigt i den andelen marklav som förblir kvar i våra boreala skogar. Utan certifieringen så finns det inget att luta sig mot då lagar och andra certifieringar inte har ett krav om överenskommelse.

Sammanfattningsvis kan vi dra slutsatsen att FSC-certifieringen har haft ett positivt inflytande på samrådsprocessen. Standarden från 2010 gick från samråd, där skogsbolag hade det sista ordet. Till den nya standarden 2020 med krav på god anda, FPIC, vilket gav samebyar rätt att nej till åtgärder äventyrar den andra partens verksamhet samt att överenskommelse måste uppnås innan åtgärder får verkställas. Detta har resulterat i en mer jämställd process där rennäringen har fått större inflytande samt att FSC har kunnat användas som ett verktyg för båda näringarna.

Vi vill även poängtera några utvecklingsområden med denna studie. En begränsning är vår egen kompetens att föra intervjuer. Det var svårt att leda intervjuer och samtidigt ta in vad det är respondenterna säger och svarar på. Detta uppmärksammade vi under analysen, där vi märkte att vi inte har fått svar på vissa frågor som var väsentlig för resultatskrivningen. Vi hade två frågor om klimatet, som är stora frågor att svara på generellt, där några respondenter berörde klimatet i deras svar men utan att faktiskt svara på frågan. Det var svårt att läsa av detta under intervjuens gång. Hade vi i stället uppmärksammat det under intervjun så skulle vi haft möjligheten att ställa följdfrågor och därmed haft ett mer fulländat resultat. Även begränsade studietiden medförde att vi fick begränsa både geografien och antalet intervjuade till fyra respondenter hemmahörande i Västerbottens län. Därmed kan vi inte klargöra att vi uppnått teoretisk mättnad vilket förhindrar möjligheten att dra några egentliga generaliseringar för samtliga skogsbolag och samebyar. Däremot kan studien indikera på att förändring har skett och framtida studier krävs för att kunna dra generaliseringar.

Referenser

- Albrektson, A., Elfving, B., Lundqvist, L. & Valinger, E. (2012). Skogsskötselns grunder och samband. <https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/mer-om-skog/skogsskotselserien/skogsskotsel-serien-1-skogsskotselns-grunder-och-samband.pdf>
- Berg, A., Östlund, L., Moen, J. & Olofsson, J. (2008). A century of logging and forestry in a reindeer herding area in northern Sweden. *Forest Ecology and Management*, 256 (5), 1009–1020. <https://doi.org/10.1016/j.foreco.2008.06.003>
- Enoksson, M. (2024). *Ordförklaringar Rennäring - Sametinget.se*. <https://www.sametinget.se/ordforklaringar-rennarig> [2025-03-28]
- Forest Stewardship Council (2025). *Vår organisation* <https://se.fsc.org/se-sv/var-organisation> [2025-04-02]
- FSC (1998). *Swedish FSC Standard for Forest Certification*
- FSC (2010) *Svensk skogsbruksstandard enligt FSC med SLIMF-indikationer* FSC-STD-SWE-02-03-2010 SW, Forest Stewardship Council
- FSC (2020). *FSC-standard för skogsbruk i Sverige* Forest Stewardship Council. <https://www.se.fsc.org/sites/default/files/2021-10/FSC-standard%20fo%CC%88r%20skogsbruk%20i%20Sverige%20FSC-STD-SWE-03-2019.pdf#viewer.action=download> [2025-03-27]
- Heale, R. & Twycross, A. (2017). *What is a case study?* [2025-05-26]
- Helgesen, I.S., Johannesen, A.B., Bostedt, G. & Sandorf, E.D. (2024). Climate change and reindeer herding – A bioeconomic model on the impact of climate change on harvesting profits for Saami reindeer herders in Norway and Sweden. *Ecological Economics*, 223, 108227. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2024.108227>
- Industriarbetsgivarna & Skogsindustrierna (2025). *Skogsnäringens betydelse för välfärden* <https://www.skogsindustrierna.se/siteassets/bilder-och-dokument/rapporter/valfard/skogsnaringens-betydelse-for-valfarden-2025.pdf> [2025-04-01]
- International Labour Organization (2024). *History of the ILO* <https://www.ilo.org/about-ilo/history-ilo> [2025-04-02]
- Kivinen, S., Moen, J., Berg, A. & Eriksson, Å. (2010). Effects of Modern Forest Management on Winter Grazing Resources for Reindeer in Sweden. *AMBIO*, 39 (4), 269–278. <https://doi.org/10.1007/s13280-010-0044-1>
- Klingberg, G. & Hallberg, U. (2021). *Kvalitativa metoder helt enkelt!* Upplaga 1. Studentlitteratur.
- Kommittédirektiv 1997:103 (1998) *ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder* https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/kommittedirektiv/ilos-konvention-nr-169-om-ursprungsfolk-och_glb1103/ [2025-04-02]
- Naturvårdsverket (2024). Sveriges utsläpp och upptag av växthusgaser <https://www.naturvardsverket.se/data-och-statistik/klimat/sveriges-utslapp-och-upptag-av-vaxthusgaser/> [2025-04-07]
- Nordström, E.-M., Forsell, N., Lundström, A., Korosuo, A., Bergh, J., Havlík, P., Kraxner, F., Frank, S., Fricko, O., Lundmark, T. & Nordin, A. (2016). Impacts of global climate change mitigation scenarios on forests and harvesting in Sweden. *Canadian Journal of Forest Research*, 46 (12), 1427–1438. <https://doi.org/10.1139/cjfr-2016-0122>
- Riksskogstaxeringen (2025). *SLU.SE*. <https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/riksskogstaxeringen/> [2025-05-26]

- Rosqvist, G.C., Inga, N. & Eriksson, P. (2022). Impacts of climate warming on reindeer herding require new land-use strategies. *Ambio*, 51 (5), 1247–1262.
<https://doi.org/10.1007/s13280-021-01655-2>
- SAOB (1964). *Samråd. Svenska Akademiens Ordbok*.
https://www.saob.se/artikel/?unik=S_00849-0031.1004 [2025-03-27]
- Sametinget (2023). *Om ILO 169*
<https://www.sametinget.se/2652> [2025-04-02]
- Sametinget (2025) *Rennäringen i Sverige*
<https://www.sametinget.se/rennaringen-sverige> [2025-03-27]
- Sandström, C. & Widmark, C. (2007). *Stakeholders' perceptions of consultations as tools for co-management — A case study of the forestry and reindeer herding sectors in northern Sweden*. Institutionen för skogsekonomi, statsvetenskap.
<https://doi.org/10.1016/j.forpol.2007.02.001>
- Sandström, C., Widmark, C., Moen, J., Danell, Ö. & Esselin, A. (2006). *Skogen som en gemensam resurs*. (23). Institutionen för skogsekonomi.
<https://res.slu.se/id/publ/9105>
- Sandström, P., Cory, N., Svensson, J., Hedenås, H., Jougda, L. & Borchert, N. (2016). *On the decline of ground lichen forests in the Swedish boreal landscape: Implications for reindeer husbandry and sustainable forest management*. Kungliga vetenskapsakademien. <https://res.slu.se/id/publ/73867>
- SFS 1970:994. *Jordabalken*
 Justitiedepartementet L1
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/jordabalk-1970994_sfs-1970-994/#K2 [2025-06-11]
- SFS 1971:437. *Rennäringslag*
 Landsbygds- och infrastrukturdepartementet RSL
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/rennaringslag-1971437_sfs-1971-437/ [2025-03-27]
- SFS 1974:152. *Kungörelse*
 Justitiedepartementet L6
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/kungorelse-1974152-om-beslutad-ny-regeringsform_sfs-1974-152/ [2025-05-15]
- SFS 1979:429. *Skogsvårdslag*
 Landsbygds- och infrastrukturdepartementet RSL
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skogsvardslag-1979429_sfs-1979-429/ [2025-05-25]
- Sieber, J.E. (2004). Empirical Research on Research Ethics. *Ethics & Behavior*, 14 (4), 397–412. https://doi.org/10.1207/s15327019eb1404_9
- Siiskonen, H. (2013). From economic to environmental sustainability: the forest management debate in 20th century Finland and Sweden. *Environment, Development and Sustainability*, 15 (5), 1323–1336.
<https://doi.org/10.1007/s10668-013-9442-4>
- Skogsstyrelsen (2025) *Skogsstyrelsens statistikdatabas – Fastighets- och ägarstruktur*
https://pxweb.skogsstyrelsen.se/pxweb/sv/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas/Skogsstyrelsens%20statistikdatabas_Fastighets-%20och%20agarstruktur/PX01.px/table/tableViewLayout2/?rxid=03eb67a3-87d7-486d-acce-92fc8082735d [2025-07-23]
- Teitelbaum, S., Tysiachniouk, M., McDermott, C.L. & Elbakdize, M. (2022). Free, Prior and Informed Consent (FPIC) and forest certification. *Swedish University of Agricultural Science*, 2022, 4
- Thakur, M., Bhardwaj, S., Kumar, V. & Rodrigo-Comino, J. (2024). Lichens as effective bioindicators for monitoring environmental changes: A comprehensive review. *Total Environment Advances*, 9, 200085.
<https://doi.org/10.1016/j.teadva.2023.200085>

- United Nations 2007. *United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples 2*
https://www.un.org/development/desa/indigenouspeoples/wp-content/uploads/sites/19/2018/11/UNDRIP_E_web.pdf [2025-04-07]
- Västerbottens läns läge i Sverige (2024). *Wikipedia*.
https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=V%C3%A4sterbottens_l%C3%A4n&oldid=56478220 [2025-05-21]
- Whitefield, J. (2014). *Färdigheter och utvecklingsmöjligheter i ämnet musik*
- Widmark, C. (2006). Forestry and reindeer husbandry in northern Sweden – the development of a land use conflict. *Rangifer*, 26 (2), 43–54.
<https://doi.org/10.7557/2.26.2.187>
- Öhman, K., Lämås, T. & Wilhelmsson, E. (2018). *Svenskt skogsbruk och dess frågeställningar*. https://pub.epsilon.slu.se/15129/3/ohman_k_etal_180131.pdf

Bilaga 1

Intervjufrågor till Skogsbolagen

Vilken yrkestitel har du?

Inom vilken region är du verksam?

Är ditt skogsbolag certifierat enligt FSC eller PEFC eller båda?

- I så fall vilken inblick tycker du ha gällande certifieringskraven?

Hur kommer du i kontakt med samråd?

(Samråd)

Vad är samråd för dig?

Bakgrund till inflytande trappan:

Vi använder ett ramverk kallat Inflytandetrappan, se figur 1, för att mäta (skatta) maktfördelningen mellan inblandade aktörer i ett arrangemang såsom samråd.

Samförvaltningstrappan/stegen som visas i figuren (fig.1) går från gradient 1 (knappt något inflytande = informerande) till 7 (stort inflytande = partnerskap). Som aktör kan man även välja att lägga sig utanför trappan/stegen för vilket indikerar att aktören saknar makt. Deras åsikter lyssnar inte motsatta aktör till.

Vart upplever du att du befinner dig på inflytandetrappan, se figur 1?

Vart upplever du att rennäringsen befinner sig på inflytandetrappan, se figur 1?

Vad har du för förväntningar när det kommer till samråd?

(Klimat & Samråd)

Hur tänker du kring rådande klimatförändringar, kommer de att ha ett inflytande på samråd i framtiden?

(FSC-standarden)

Vad upplever du att FSC-standarden har haft för inflytande på samråd?

- Har FSC påverkat var i inflytandetrappan, se figur 1, du befinner dig idag?

Hur upplever du att FSC-standarden har utvecklats under tiden du har arbetat med samråd?

Givet nu att (SCA & Holmen) valt att (gå ur?) FSC, hur tror du att FSC-standardens kommer påverka samråd i framtid?

(Klimat & FSC)

Hur kan klimatförändringar bidra till att efterleva FSC-certifieringens krav?

Övrigt

Är det något du vill tillägga? *Figur 1, Inflytandetrappan*

7	Partnerskap	Ett jämlikt partnerskap; gemensamt formellt, institutionaliserat beslutsfattande.
6	Styrelser	Lokala aktörer ges möjlighet att delta i att ta fram och genomföra planer eller input spelar mer än bara en rådgivande roll
5	Samarbete	Lokala aktörer har input till förvaltningen och kunskap efterfrågas; samhällsmedlemmar är involverade på låg nivå som "assistenter" eller guider, fortfarande begränsade av förvaltningsorgan.
4	Rådgivande kommittéer	Partnerskap i beslutsfattande börjar; gemensamma åtgärder för gemensamma mål och lokala aktörer har endast en rådgivande roll. Besluten är "non-bin".
3	Kommunikation	Start av informationsutbyte i två riktningar; lokala intressen börjar komma in i jurisdiktionen (rättskipning, domsrätt) över resursen.

2	Dialog	En del av kontakten sker ansikte-mot-ansikte, lokala aktörers synpunkter hörs men tas inte nödvändigtvis upp (vanligtvis involverade sent i beslutsprocessen); begränsning av medverkan fastställs även fortsättningsvis av den statliga myndigheten.
1	Informerande	Lokala aktörer informeras om redan fattade beslut, enkelriktad kommunikation mellan regering och samhälle.

Beskrivning: Samförvaltningstrappan går från en gradient (1, knappt något inflytande) till (7, stort inflytande). Utanför samförvaltningstrappan är intressenterna helt maktlösa.

Intervjufrågor skapta av;

Evelina Kyrö &

Linn Edström

Skogsvetarprogrammet 22/25

Bilaga 2

Intervjufrågor till Rennäringen

Inom vilken region är du verksam? Vilken sameby (skogs-eller fjällsameby)?

Arbetar du med renskötsel och renskötselfrågor på heltid?

Hur kommer du i kontakt med frågor gällande samråd?

- Vilken roll har du i samråd med skogsbruket?
- Känner du till FSC-certifieringen och dess regelverk för skogsbruket och samrådsprocessen?

(Samråd)

Vad är samråd för dig?

Bakgrund till inflytande trappan:

Vi använder ett ramverk kallat Inflytandetrappan, se figur 1, för att mäta (skatta) maktfördelningen mellan inblandade aktörer i ett arrangemang såsom samråd.

Samförvaltningsstrappan/stegen som visas i figuren (fig.1) går från gradient 1 (knappt något inflytande = informerande) till 7 (stort inflytande = partnerskap). Som aktör kan man även välja att lägga sig utanför trappan/stegen för vilket indikerar att aktören saknar makt. Deras åsikter lyssnar inte motsatta aktör till.

Vart upplever du att du befinner dig på inflytandetrappan, se figur 1?

Vart upplever du att du skogsnäringen befinner sig på inflytandetrappan?

Vad har du för förväntningar när det kommer till samråd?

(Klimat & Samråd)

Hur tänker du kring rådande klimatförändringar, kommer de ha ett inflytande på samråd i framtiden?

(FCS- certifieringen)

Vad upplever du att FSC-standarderna har haft för inflytande på samråd?

- Har FSC påverkat var i inflytandetrappan, figur 1, du befinner dig idag?

Hur upplever du att FSC-standarderna har utvecklats under tiden du har arbetat med samråd?

Hur tror du att FSC-standarderna kommer att påverka samråd i framtiden?

(Klimat & FSC)

Hur kan klimatförändringar bidra till att efterleva FSC-certifieringens krav?

Övrigt

Är det något du vill tillägga?

Figur 1, Inflytandetrappan

7	Partnerskap	Ett jämlikt partnerskap; gemensamt formellt, institutionaliserat beslutsfattande.
6	Styrelser	Lokala aktörer ges möjlighet att delta i att ta fram och genomföra planer eller input spelar mer än bara en rådgivande roll
5	Samarbete	Lokala aktörer har input till förvaltningen och kunskap efterfrågas; samhällsmedlemmar är involverade på låg nivå som "assistenter" eller guider, fortfarande begränsade av förvaltningsorgan.
4	Rådgivande kommittéer	Partnerskap i beslutsfattande börjar; gemensamma åtgärder för gemensamma mål och lokala aktörer har endast en rådgivande roll. Besluten är "non-bin".
3	Kommunikation	Start av informationsutbyte i två riktningar; lokala intressen börjar komma in i jurisdiktionen (rättskipning, domsrätt) över resursen.
2	Dialog	En del av kontakten sker ansikte-mot-ansikte, lokala aktörers synpunkter hörs men tas inte nödvändigtvis upp (vanligtvis involverade sent i beslutsprocessen); begränsning av medverkan fastställs även fortsättningsvis av den statliga myndigheten.
1	Informerande	Lokala aktörer informeras om redan fattade beslut, enkelriktad kommunikation mellan regering och samhälle.

Beskrivning: Samförvaltningstrappan går från en gradient (1, knappt något inflytande) till (7, stort inflytande). Utanför samförvaltningstrappan är intressenterna helt maktlösa.

Intervjufrågor skapta av;

*Evelina Kyrö &
Linn Edström*

Skogsvetarprogrammet 22/25

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

- <https://libanswers.slu.se/sv/faq/228316>

☒ JA, jag, Evelina Kyrö har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☒ JA, jag, Linn Edström har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

☐ NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.